

uitgenoodigd, liberalistische steit, zal bestudie-object

over geheel studenten en orende tot de a overal waar ik te kunnen ste van deze vijf maanden, merklijk ge- irtgezet door held, in vele elingen.

iding van een mogelijk was, a des tijds en kelijke mate, vertakkingen

Verscheidene aal Secretaris penoemd werd Internationaal e studeerende in China-cam- t, Mott, Reeds a alarmeerd enige Staten korte bewoor- voorbeeld van et geloof van en te onder-

ENLEVEN

zusters

schrijven van . De aanvrr- en, dit geeft wegens het ft het comité Dit is gelukt. t „Het Zonne- ve D.V. onze f programma e vorige maal ie lijn hopen

in „De Wie-

We drinken aan ons werk l zaken gere- fgeven, slaap- 't is niet ge- melige omge-

men station llen we trach- n dus bij den

e 13.10, 14.15,

Deventer 14.30

minuten ver- onzen koffer. twee zomer- deken mee te den deken als met naam en g 58, Loenen

dat we mee- n, wat koffie. e onzen bijbel, en; ook wat alsschien niet

nu wordt het maal de bedoe- elijk zijn „een IET COMITE.

V

rsfoort, evenals eft zich „post- sterbeek en de n officieel vo- n door hem in- ft er dan weer ze op.

lan de officieele

neerde Kerk

E KERK VAN bruari 1949 in

buitengewone vergadering bijeen, verzoekt aan de CLASSIS AMERSFOORT VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND onderstaande voorstellen via de PART. SYNODE VAN UTRECHT in te dienen bij de GENERALE SYNODE, welke in de loop van dit jaar te DEN HAAG zal vergaderen.

Aan de Generale Synode der Gereformeerde Kerken in Nederland wordt voorgesteld:

1. Uit te spreken, dat in de huidige situatie hereniging van onze Kerken met de „Gereformeerde Kerken (onderhoudende Art. 31 K.O.)" of met een gedeelte hiervan alleen mogelijk wordt geacht, wanneer:

a. wat het verleden aangaat, men zich bepaalt tot een gemeenschappelijke belijdenis, dat het gescheiden kerkelijk leven zondig is, en het voorts overlaat aan het oordeel van de Koning der Kerk, Jezus Christus, in hoeverre elk der betrokken kerkformaties en de leden er van in dezen schuldig staan;

b. met het oog op een hernieuwd kerkelijk samenleven, er gemeenschappelijke uitspraken worden gedaan, zowel over kerkrechtelijke zaken (o.a. de betekenis van Art. 31 K.O. en de bevoegdheid der meerdere vergaderingen) als in het bijzonder over de betrokken dogmatische vragen, waarbij het resultaat van de arbeid onzer Kerken in de laatste jaren dient te blijven bewaard, namelijk het handhaven niet alleen naar de letter, maar ook naar de inhoud van wat onze belijdenisgeschriften en formuleren aangaande Verbond en Doop leren;

2. Deputaten te benoemen, met de opdracht contact te zoeken met de „Gereformeerde Kerken (onderh. Art. 31 K.O.)" of met leden dezer Kerken, om te handelen over de zaak der hereniging.

En hier is dan de officiële „Toelichting":

Door het aanvaarden dezer voorstellen zou de Generale Synode zich niet louter negatief, maar positief stellen ten opzichte van het initiatief van Ds B. A. Bos en de conferenties te Oosterbeek.

De bedoeling van het sub 1a gestelde is: de verantwoordelijkheid voor de uitspraken, beslissingen enz., waaruit de scheuring is ontstaan, te laten voor rekening van de partij, welke de uitspraken heeft gedaan, de beslissingen heeft genomen enz. In de huidige situatie is er immers weinig heil van te verwachten, wanneer men van elkaar schuldbelijdenissen over bepaalde concrete punten eist.

Het voorstel een streep te halen door wat in het verleden is gebeurd, houdt niet in, dat over dit verleden geheel geswogen moet worden. Het zou b.v. mogelijk zijn, dat — om misverstand te voorkomen — beide partijen elk voor zich uitspreken haar „zaaksgerechtigheid" te handhaven.

De sub 1b bedoelde uitspraken zouden eventueel de leeruitspraken van 1946 kunnen doen vervallen. Het zou gewenst zijn, dat deze uitspraken zich zo nauw mogelijk aansloten aan onze belijdenisgeschriften en formuleren.

De te benoemen Deputaten zouden een grote mate van vrijheid moeten hebben inzake de wijze, waarop zij het contact zoeken en oefenen. Alleen zouden uiteraard voor hen gelden de bovengetrokken richtlijnen.

Dit besluit, daterende van 24 Febr., en gepubliceerd in het synodocratische orgaan van 12 Maart, heeft geruimen tijd gehad, om onder allerlei oogen te komen. Het geeft volkomen weer, wat uit den kring van synodocratische (en andere) sympathisanten met Oosterbeek bij herhaling is uitgesproken, en roept allerlei vragen op. We formuleren er enkele:

a) Wat te denken van een synode, die staat in één rij met andere synodes, die allemaal aldoo riepen: vraag toch revisie! maar die, als er voor de zooveelste maal revisievragen op tafel liggen (hetgeen nu reeds voor 1949 vaststaat) voor de zooveelste maal zou verklaren, wat hier gesuggereerd wordt: wij denken niet over revisie!

b) Wat te denken van een synode, die met haar voorgangsters al maar door verzekert met profetisch leergezag Gods waarheid te moeten stellen en vast te stellen, en de tucht in Christus' Naam te moeten bedienen, in of om bepaalde formules, maar die nu pardoes de vraag van de gevolgen van haar onvervaardde handelingen zou gaan bezien onder het licht van wat „ja" een bepaalde „situatie" alleen mogelijk(!) wordt geacht? Wordt dan soms de kerkelijke rechtspraak en wetgeving en leerakkoording bepaald door het bereikbare? Hebben ook niet de farizeeers, onder wie er waren met „goede bedoelingen" zich niet door deze zelfde zonde gekenmerkt, en zoo de kerk tot snel verval gebracht? Gaat een kerk, die zich in de lijn der Reformatie zegt te bewegen, niet meer staan voor haar eeden, ongeacht wat de gevolgen zijn? Is dat nu kerkhandel, JUUST in de dagen van den naderenden Antichrist? Op deze manier (de afkondiging en handhaving van normen afhankelijk te stellen van situaties!) heeft de kerk het nog altijd verspeeld tegen de antichristelijke machten: het „principele" afbakenen naar het „mogelijke". Wij noemen dit argument juist omdat men telkens weer hoort zeggen: o, die scheur, en dat in de dagen van den naderenden Antichrist! Wij voor ons achten een verderfelijke methode voor een kerkelijke samenleving veel funester dan welk hevig twistvuur ook. Op deze manier is „Indonesië" en het Rijk gescheurd, en de soevereiniteit bij de gratie Gods een vraagpunt geworden.

c) Wat te denken van een kerk, die vraagt, hoe zij hereniging kan bewerkten met „andere kerken" of anders dan maar met een „smaldeel" (de term is gebruikt door iemand, die ook den naam Ridderbos voert).

d) Wat te denken van een kerk, die constateert, dat het „gescheiden leven" zondig is, terwijl ze nalaat, en ditmaal weer voor de zooveelste maal bij een officieel besluit, als hier begerd wordt, na te gaan, waarin de concrete schuld ligt? Ligt een huwelijksgemeenschap 1) uit elkaar, en zijn er wetsbepalingen in geding, die als zodanig tusschen de ééne en de andere partij scheiding maken, dan is het lamenteren: de gescheidenheid is zonde, niets anders dan dom en dwaas; want het trapt bij vóórbaat op de wet, en maakt daarvan een quantiteit

1) Een synodocratisch orgaan acht deze vergelijking niet op haar plaats. Wij wel, maar dan om die WETS-BEPALINGEN, die in geding zijn.

négligable. En DAT is het ergste. Waren die WETTEN van 1944 nu goddelijke wetten, ja dan neen? Indien JA, dan is zulk een voorstel van Amersfoort goddeloos. Indien NEEN, dan is het een mooi praten zonder te willen erkennen waar de schoen wringt, en alsdan ook goddeloos: men haalt de menasjes binnen, maar die arme wét-van-God, die moet maar duiden, dat ze, na haar schorsingsdienst gedaan te hebben, verder met den kerkelijken nek wordt aangezien (tenminste, zoolang het duurt; want als men straks na een dús geschiede „hereniging" weer een razzia wil houden tegen bepaalde mensen, dan kunnen dezelfde wetten of anders weer andere, prompt uit den mist of uit den grond gestampt worden, en begint de zaak van voren af aan).

e) Indien men thans wel aan het oordeel van Christus kan overlaten, wat bepaalde mensen gedaan hebben, waarom kon het dan niet in 1944? Waarom moest toen worden afgezet, en wat dies meer zij? Was dat toen Christus' wil, stá er dan voor, want ge weet, dat duizenden onder ons openlijk verklaren: we zouden vandaag nóg zoo doen als in 1944. Was dat schorsen en weren toen niet Christus' wil, neem dan de zonde tegen zijn Naam terug, en doe boete. Ons antwoord op den eisch van boetedoening hebt ge al ontvangen. Maar beledig Christus niet, door wat eerst noodzakelijke acte van trouw aan HEM heette, nu te verklaren tot een „middelmattige" zaak, zooals u destijds tot aan een zekere grens is aangeraden, maar door u geweigerd is op hoogen toon.

f) Kunnen wij, keltersche en revolutionaire vrijgemaakten, NU ineens nuttige bijdragen leveren inzake de kennis van het overigens duidelijke artikel 31, waarom dan destijds onze bijdragen verdoemd? En verworpen? Deugde die verwerping niet, waarom het niet gezegd? En dan, nieuwe uitspraken? Eén van tweeën: die nieuwe zijn WEL of ze zijn NIET in volkomen overeenstemming met de door u in 1942, in 1944, en nog eens tweemaal in 1946 aan twee zijden van den Atlantischen Oceaan als uitdrukking van Gods Woord aanvaarde formules. Zijn die nieuwe daarmee WEL in overeenstemming, wel, dan zeggen wij, die onze overtuiging hadden en hebben, bij voorbaat NEEN. En dan moet GIJ datzelfde NEEN ook doen hooren; gij hebt toch niet voor niets een „oecumenische" „synode" erbij gesiept, om ook al te verklaren, dat het allemaal Gods Woord was? En als gij soms aan uw krachtige en openbare en oecumenisch gesproken „ja" twijfelt, wel, dúrft gij dan nog één dag ook maar één schorsing voor uw rekening nemen? Schaamt ge u dan niet gróndig over wat tóen goddelijke handel heette, maar nú — in het onderstelde geval — mishandeling van herders en schapen bleek? En, indien de nieuwe uitspraken NIET in volle overeenstemming zouden zijn met die oude, waarom zoudt ge dan nu reeds met zulk vuur-uit-de-hel spelen? Want op uw standpunt zouden ze immers niet minder dan vuur-uit-de-hel zijn?

g) Wat te denken van een kerkeraad, die destijds schorste op grond van UITSPRAKEN, en nu zoete broodjes bakken wil inzake dogmatische VRAGEN? Neen, laat ons blijven bij het puntje: ge hebt geschorst op grond van BEPAALDE UITSPRAKEN. Daarover spreekt de Heere u aan, nergens anders over.

h) Wat te denken van een kerkeraadsvoorstel, dat de mogelijkheid opent van wat nieuws, maar „en passant" zich laat ontvallen, dat het resultaat van den arbeid der laatste jaren (dat zijn toch zeker die oude formules?) moet worden gezien als handhaving der kerkelijke formuleren? Hiermee zegt dat kerkeraadsvoorstel, alweer een Januskop dragende: we willen „wat nieuws", maar het oude was volkomen in orde. Met andere woorden: wij willen de GEVOLGEN van onze handelingen breken, maar de handelingen WAREN goed. Het is dus dezelfde booze geest als in de onzedelijke vervangingsformule van 1946: een nieuwe redactie geven, om de menschen te vangen, maar overigens goed rechttop blijven staan, en verklaren: het was toch alles heelemaal in orde.

We geven deze opmerkingen, omdat de officiële toelichting ZELF zegt, positief te willen staan tegenover de actie ds Bos. Men kan zien, wat er zoo al in diens naam gezegd wordt gesproken te zijn. Niet wij zeggen het, maar een synodocratische kerkeraad. Hier is wat na het bezinkel van het door Oosterbeekenaren zelf (Toornvliet, Volten) verloochende „Oosterbeek" overblijft.

En tenslotte:

1) Wat te denken van een nieuwe kerkformatie, die OFFICIEEL in aanlegenheden, waarin ze verklaard heeft, geen „ja" te mogen duiden naast haar daarmee corresponderend „neen", nu voor altijd dat „ja" en „neen" zou gaan verbinden aan één avondmaalstafel, aan één professorentafel, aan één synodetafel? Als dit „ja" en „neen" (in beider handhaving van zaaksgerechtigheid immers) verbonden MAG worden, waarom zijt ge dan begonnen met den goddeloozen handel? Wij willen ieder weer aanvaarden, die schuld erkent, maar willen het nalaten van een schuldbelijdenis, daar waar ze eigenlijk zakelijk als noodig gekend wordt, niet zien als vroom. Want zoolang de zaken zoo staan, zal het ethisch conflict blijven, en de eenheid naar den Geest al verder uit het gezicht wijken.

Het wordt tijd, dat dr J. Ridderbos, en de synodocratische kerkeraad van Amersfoort, te zamen met dr N. H. Ridderbos en meteen zichzelf als synodocratischen kerkeraad gaan bestraffen, wegens schorsenswaardige verloochening van een der bekende leeruitspraken van 1942. Daar is er ééntje onder, die ik prachtig vond, en dat weet dr J. Ridderbos natuurlijk bijzonder goed zich te herinneren. Ik bedoel de uitspraak, dat God nooit van dezelfde zaak tegelijkertijd „ja" en „neen" zegt. Daar heb ik als afzonderlijk staande these vóór gestemd. Toen men die uitspraak wilde gaan toepassen tegen den één, een dominee, dien men zachtgens maar toch duidelijk wilde afstraffen, maar niet tegen den ander, b.v. dr G. Ch. Aalders, die verklaard had, dat „wezen" en „verschijning" van het verbond onderling een zekere tegenstrijdigheid vertoonden, heb ik wel gezegd: ge moet dien mooien regel van daarna OF tegen NIEMAND OF tegen Iedereen, die er mee in conflict komt, gaan toepassen. Dus: of tegen dominee X, maar dan ook tegen dr Aalders, OF tegen niemand. Dat vond dr Ridderbos toen niet goed. Maar de uitspraak zelf, die vond ik uitstekend. Laat nu dr N. H. Ridderbos zich daar eens aan onderwerpen. Nu al die uitspraken, die eerst van wezenlijk belang voor

Christus' kerk heetten, eerst met een „ja" van synodocratische, en met een „neen" van onze zijde zijn afgehandeld, hoe kan hij dan later dat „ja" en „neen" tegelijk willen verbinden? Och, wat een gewurm van een kerk, die niet wil toegeven, dat het mis was. Grondig mis.

Ten bewijze, dat we niet voor niets dr N. H. Ridderbos erbij halen, wijzen wij erop, dat juist hij een officiële toelichting geeft naast de officiële. Hij schrijft daarin o.m.:

„De mogelijkheid wordt zelfs geopperd, dat beide partijen, b.v. op het ogenblik van hereniging, nog eens met zoveel woorden uitspreken, haar zaaksgerechtigheid te handhaven."

Even later:

„Nu staat het zo: geen van beide partijen slaagt er in de ander van schuld te overtuigen. Laat ons dan de verantwoordelijkheid voor wat geschied is, voor elkaars rekening laten; beter gezegd: laat ons aan het oordeel van de Koning der kerk overlaten, in hoeverre ieder schuldig is."

In het licht van dergelijke opvattingen krijgt de wensch van een „gemeenschappelijke schuldbelijdenis" wel een zeer vreemden smaak. Schuld belijden, maar waarover? Schuld-belijden, terwijl men niet ziet, waarin de schuld werkelijk ligt, dat is schuld-op-schuld. Het is Gods Naam spannen voor ons kerkpolitieke karretje.

Dr N. H. Ridderbos geeft hier meteen bij wijze van voorbeeld zijn kijk op den persoon van ds B. A. Bos. We lezen:

„Naar onze overtuiging heeft Ds B. A. Bos zich schuldig gemaakt aan scheurnakking. Kunnen we hem nu weer als ambtsdrager erkennen, zonder dat hij zijn schuld heeft ingezien terwijl hij zijn zaaksgerechtigheid handhaaft?"

Op deze vraag geeft het voorstel een bevestigend antwoord (gesteld dan altijd dat we tot de genoemde gemeenschappelijke uitspraken kunnen komen). En m.i. terecht.

Ds Bos heeft zich schuldig gemaakt aan scheurnakking. Maar hij is geen principieel scheurnaker. Hij deed dat uit dwaling.

We hebben toch van te voren met hem en met de andere ambtsdragers, die dezelfde weg gingen als hij, te zamen geleefd en te zamen gewerkt. We hebben in hen altijd goed-Gereformeerde mensen gezien. We hebben er ten eerste verbaasd over gestaan, dat ze op een bepaald ogenblik, zulke verkeerde dingen deden. En we hebben dan hieraan toegeschreven, dat ze door de kruiddamp waren verblind en daardoor 't spoor bijster waren geraakt.

Mochten we, nu de kruiddamp opgetrokken is, nadat er behoorlijke afspraken gemaakt zijn, weer kerkelijk gaan samenleven, dan zou er alle hoop mogen worden gekoesterd, dat we niet voor nieuwe conflicten worden geplaatst.

Er zullen er zijn, die zeggen: als de zaken zo staan, had Ds Bos indertijd niet mogen worden geschorst en afgezet als ambtsdrager. 'k Ga hier niet diep op in, maar ontken de juistheid er van. Ds Bos meende indertijd zich niet aan de kerkelijke uitspraken te kunnen houden en kon dus niet als ambtsdrager worden gehandhaafd. Konden er nu nieuwe uitspraken komen, die het voor Ds Bos aanstotelijke van de vorige niet hebben en het voor ons wezenlijke van de vorige bewaren — dat, dit mogelijk moet worden geacht, bewijst het wonderlijke van de situatie! — dan zou op grond van het bovenstaande Ds Bos ook zonder voorafgaande schuldbelijdenis weer als ambtsdrager kunnen worden erkend."

Tot zoover dr N. H. Ridderbos over ds B. A. Bos.

Ds Bos wete dus:

a) een synodocratische dominee heeft heelemaal op zijn eentje (hoe weet hij het eigenlijk zoo precies?) verklaard, dat ds Bos wel een DAAD van scheurnakking verrichtte, doch geen principieel SCHEURMAKER is. Als hij zich zoo iets zou laten aanleunen (het is intusschen weer een zooveelst kommentaartje op artikel 78/79 K.O.), dan zal hij moeten vragen: en Greidanus dan, en D. v. Dijk dan, en Veenhof, en de door Poppa c.s. geschorste broeders Holwerda en v. d. Born dan? Was het bij hen „een" daad, of waren zij principieel bedrivers van zulke daden? Dat wordt wat: al die gevallen uitzoeken. Maar blijkbaar kan 't op een afstand, zonder herderlijk toezicht. Ds Bos krijgt al vast een attest van een synodocratischen kerkeraad. Ik heb het liever van mijn eigen kerkeraad.

b) Ds Bos mag dus zijn zaaksgerechtigheid handhaven, OP PAPIER. Maar o wee, als hij weer begint, en zaaksgerechtigte HANDELINGEN gaat doen, en handhaven. B.v. leeren, dat men de kinderen niet voor wedergeboren houden mag. Dan zal hij weer de Vereenigingslaan uit moeten. Wis en zeker.

c) Wis en zeker, stuift iemand daar op? Man, hoe kunt ge het zeggen? Zoo'n broederlijke dr Ridderbos! Ik zou hem antwoorden willen: lees verder, lees verder. Er staat immers: we moeten nieuwe uitspraken hebben, en wat voor uitspraken? Hoor toe: ZULKE, DIE HET VOOR ONS (SYNODOCRATEN) WEZENLIJKE VAN DE VORIGE BEWAREN. Dus ds Bos weet het wel, als u niet het WEZENLIJKE van de uitspraken van 1942 leert, dan moet u weer de laan uit. Via de Schoone Poort der Kerkelijke Tucht. En het WEZENLIJKE van die oude uitspraken, nou, wat zou dat anders zijn dan Prae-advies, Prae-advies, Prae-advies? Dat is toch ronduit gezegd door dr J. Ridderbos én synode?

d) Dat dit mogelijk moet worden geacht, bewijst het „wonderlijke" van de situatie, zegt dr Ridderbos. Wij zeggen: dat gij zoo iets mogelijk acht, bewijst het onzedelijke van uw kerkelijke situatie. Gij hebt gezegd: zóó moet het en anders moogt ge niet. Gij, dr Ridderbos, hebt geschreven: de LEER der synode is GELIJKE leer, zij alleen. En nu draait en keert ge, maar dan met een passertje dat in de lucht opereert, net zoo lang tot ge zegt: naar den éénen kant: iets nieuws, en naar den anderen kant: het wezenlijk oude. De Januskop van '46, nog in '49. Och, och, ik wou niet graag zoo verloochend worden door mijn eigen geestelijke kinderen. En als ze het een keer gaan doen, laat ze het dan royaal doen, en niet onder het zeggen, dat het heelemaal-geen-verloochening doch alleen-maar-affirmatie is. Hier willen de uitwerpers het aanstootelijke